1964'de, PARİS'te YAYINLANAN
NAZIM HİKMET ŞİİRİ ANTOLOJİSİ'ne ÖNSÖZ:

NÂZIM HİKMET

PHİLİPPE SOUPAULT

Bir adama rastlamak, insan adına değer birini, insan adına yaraşır birini tanımak, yaşamın bize bazen iyi ki verdiği -ama pek seyrek verdiği- bir şans. Hele bu adam bir şair, büyük bir şairse, umut yolu açılmış, demektir.

Nazım Hikmet bir insandı, büyük bir şairdi. Onunla hep rastlantıyla karşılaşmışımdır. Daha ilkinden, sevinçle benimsedim onun parlaklığına tutulmayı. Yaşamının bazı dönemlerini tanıyordum yalnızca; uğradığı ve üstesinden geldiği deneylerin bazılarını biliyordum. Masallaşmıştı. Bakışıyla karşılaşınca insan, onun kaderinin örnek bir kader olduğunu görmezden gelemiyordu. Korkunç acı çekti uzun zaman, ama hiç yenilmedi. Onu ilkin şöylece doğrulamalıydı: şiirlerini okuyarak. Şiirleri, bilindiği gibi, hayran olunası şiirlerdi. Şiirlerini okuyanlardan, dinleyenlerden hiçbiri, okumalarından, dinlemelerinden önceki gibi kalmadılar. Nazım Hikmet'in, dehasıyla, kendini yakın duyuşunun üstünlüğüyle bildiği, yürekliliğin

den, yaşantısından, içtenliğinden, insanlığından doğan hayranlığı kendisini okuyanlara, dinleyenlere sunmaktı. Şiir, onunla, coşkuyu ve umudu dile getiriyordu. Her şey onunla olabilir, daha öteye giderek olası oluyordu.

Çağımızda şairin yeri, yalnızca doğrulanmış değil, aynı zamanda yükseltilmiş oldu onunla. Elbette, şiir alanında deneyler yapmaktan korkmuyordu. Yazık ki şiirleri sunulamıyor, çünkü incelikli Türk dili çağdaşlarımızın pek çoğunca bilinmemektedir. Çeviri konusunda da, Nazım Hikmet'in şiirleri bize zorlu, yeni ve şaşırtıcı değişkenlikle yüklü görünüyor. Özellikle, çok sayıda imajları, su katılmamış şaşkınlıkları kışkırtan bir atılganlıktan geliyorlar, — bu, gerçek şiirin güçlüklerinden biridir. Nazım Hikmet'in şiirlerini, bu arada tiyatrolarını inceleyenler bu zenginliği değerlendirebilirler, ama çok vakit ve çaba ister. Onun çağdaşları olan bizler, bir kere daha yalnızca hayranlığa kapılıyoruz.

Bu esinlenmiş şair, şaşırtıcı ölçüde verimli oldu, çünkü söyleyecek çok sözü vardı. İlkin Türkiye'li «karacahil» kardeşleri için yazmak istiyordu; ama belki de kendine rağmen, içtenlikle bütün çağdaşlarına ulaştı. Onun üstüne, evrensel bir şair diye yazılabilir. Böyle bir övgü aklımıza onu getirir, çünkü pek az şair dünyaca benimsendi. Çünkü belli ki, şiirinin çok yüksek niteliğine rağmen, Nazım Hikmet hiçbir zaman kendi fildişi kulesine kapanmak istemedi. Kardeşler diye adlandırdıklarınca

anlaşılmayı istedi (ve başardı). Bütün şiirlerinde, şiirlerinin en içtenlerinde de, dostluğu yüceltti. Her zaman dostlarına yöneliyordu, dostları sayısızdı. Yazmaya başladığından beri kardeş olmayı diledi, çünkü onun için, Fransa'da halk yapılarının kapısına yazdıkları, daha çok eskilerde yazdıkları kardeşlik sözü boş bir söz değildi. İlk şiiri de, son şiiri de kardeşlik şiiridir. İnsanlara, kardeşlerine kendi içten varoluşunu, aşkını, yolculuklarını, yaşantılarını anlatıyor; çünkü onlara «kendi yaşamını anlatmak» değil yalnız, aynı zamanda onları yaşamında birleştirmek istiyor.

Nazım Hikmet'in yapıtı yüzyılımızın masalıdır. Çağımızın hiçbir şairi onun kadar anlatamayacak atom çağında bizi saran boğuntuyu; ki o atom çağında bizim tek savunmamız insana bağladığımız, insana bağlamak zorunda olduğumuz güvendir. Bu kaçımılmaz güveni şair bize öneriyor, daha ötede bizi o güvenle yükümlüyor. O kadar acı çekmiş, ama hiç mi hiç cesaretini kaybetmemiş insanın şiiri, umut belirtisinin altında yer almıştır. Nazım Hikmet'in her yapıtını bir bildiri gibi benimsemekten korkmamalı.

Bununla birlikte, tanıklık etmek gerektiğini bilen Nazım Hikmet'in, kendini peygamber yerine alan pek çok şair gibi kendini ciddiye almayı benimsemediğini ısrarla anlatmalı, söylemeli. Anlattığı şeyi hemen anlamaya bizi zorlayan bir mizah yanı vardı. O hep katışıksız doğal oldu, doğal kalıyor; o hep mutlak kendisi oldu, kendisi olarak ka-

lıyor. Ama Nazım Hikmet'in mizahı hiçbir zaman yıkıcı değil. Bir gülümseme mizahıdır o, avutur, umutsuz etmez.

Nazım Hikmet öldü, güzel bir günde, can çekişmeden. Yaşadığı gibi öldü, öylesine basit; ve ölümü de umutlanmamıza kapı açıyor. Çünkü Nazım Hikmet ölmedi. Bizde yaşayan, dünya durdukça duracak olan şiirlerini dinleyelim, okuyalım.

Çeviren : Afşar Timuçin

ŞİİR SANATI

Sahibi ve sorumlu yönetmeni : Günseli Özler ★ Bu sayıyı hazırlayan: Kemâl Özer ★ Yönetim yeri: Uğrak Kitabevi, Nuruosmaniye Cad. 36, Cağaloğlu — İstanbul ★ Yıllık abonesi : 15 lira ★ Başaran Matbaasında dizilip, May Yayınları Matbaasında basılmıştır. ★ Baskı Tarihi: 15 - 4 - 1967.